

Nr 225.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa pensioner från allmänna indragningsstaten; given Stockholms slott den 14 mars 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—4:o.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Johansson anför, vad angår det under punkt 4:o upptagna ärendet efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet, följande:

1:o.

Hos Kungl. Maj:t har styrelsen för veterinärhögskolan i skrivelse den 6 december 1929 gjort framställning om beredande av årlig pension av 1,200 kronor åt nattvakten vid högskolan Carl Johan Andersson från och med tidpunkten för hans entledigande från högskolans tjänst.

Pension åt nattvakten vid veterinärhögskolan C. J. Andersson.

Över framställningen har statskontoret den 15 januari 1930 avgivit infortrat yttrande.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Andersson är född den 29 december 1862 och sålunda nu 68 år gammal, att Andersson anställdes vid veterinärhögskolan den 1 oktober 1905 med huvudsaklig tjänstgöring som nattvakt, att Andersson efter sist angivna tidpunkt oavbrutet tjänstgjort vid högskolan i samma befattning med undantag allenast för de tider, då han varit ledig för semester, samt att Andersson är gift, och är hans hustru född den 24 september 1874. Äktenskapet är barnlöst.

Styrelsen för veterinärhögskolan anför i huvudsak följande.

Det torde vara uppenbart, att Andersson med hänsyn till hans ålder icke kunde någon längre tid ytterligare användas i högskolans tjänst, i all synnerhet då han lede av dövhet, som helt naturligt visade sig menligt inverka vid fullgörande av hans tjänsteåligganden. Rektor hade ock uppgivit, att han hade för avsikt att låta Andersson sluta sitt arbete vid högskolan med utgången av september 1930, vid vilken tidpunkt han skulle innehava en tjänstetid i statens tjänst av 25 år. Då han, enligt vad rektor vitsordat, därunder fullgjort sin tjänstgöring till full belåtenhet, syntes fog förefinnas att åt honom söka utverka någon pension. Då Andersson vid sin tjänstgöring vid högskolan icke torde kunnat göra några besparingar för tryggnande av sin och sin hustrus ålderdom, föreläge så mycket starkare skäl för att söka bereda honom någon pension.

I fråga om beloppet därav tillåte sig styrelsen föreslå, att densamma med hänsyn till Anderssons tjänstetid vid högskolan bestämdes till $\frac{25}{35}$ av för ordinarie befattningshavare i motsvarande tjänsteställning fastställd pension eller till ett uppåt avrundat belopp av 1,200 kronor per år.

Statskontoret har yttrat.

På de av styrelsen för veterinärhögskolan anförda skäl syntes någon pension av statsmedel böra utverkas åt Andersson. I fråga om beloppet av sagda pension finge statskontoret anföra följande.

Anderssons genomsnittsavlöning för de sista fem åren hade, enligt vad upplyst blivit, utgjort 2,844 kronor jämte dyrtidstillägg därå jämlikt för befattningshavare vid reglerade verk gällande grunder. Sagda belopp motsvarade nära högsta lön för extra ordinarie befattningshavare i lönegraden B. 4. Vid sådant förhållande ville det synas skäligt, att man vid beräkning av den pension, som skäligen borde utverkas åt Andersson, utginge från det för ordinarie befattningshavare i sagda lönegrad gällande pensionsunderlaget, 1,560 kronor. Reducerades sagda belopp med hänsyn till tjänsteårens antal, återstode 1,114 kronor, som emellertid torde böra underkastas ytterligare någon reduktion i anledning därav att pensionsavgifter icke blivit erlagda. Statskontoret ville alltså hemställa, att den föreslagna pensionen bestämdes till 1,056 kronor.

*Departements-
chefen.*

Den i ärendet förebragta utredningen synes mig väl motivera bifall till framställningen om pension åt Andersson. Pensionen torde, på sätt statskontoret föreslagit, böra bestämmas till ett årligt belopp av 1,056 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att nattvakten vid veterinärhögskolan Carl Johan Andersson må från och med månaden näst efter den,

varunder han lämnar nämnda anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,056 kronor.

2:o.

Hos Kungl. Maj:t har styrelsen för veterinärhögskolan gjort framställning om beredande av någon pension åt arbetaren vid veterinärhögskolan Carl Wiktor Pettersson från den tidpunkt han varder entledigad från högskolans tjänst.

Pension åt arbetaren vid veterinärhögskolan C. W. Pettersson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Pettersson är född den 24 april 1860 och sålunda i år uppnår 70 års ålder, att Pettersson den 15 november 1917 anställdes vid veterinärhögskolan med huvudsaklig tjänstgöring som gårdskarll och stallbiträde vid kirurgiska stallet samt att han sedan dess oavbrutet tjänstgjort i denna egenskap med undantag för de tider, då han åtnjutit semester.

I framställningen anför *styrelsen för veterinärhögskolan*.

Enligt vad sysslomannen vid högskolan meddelat, hade Petterssons tjänstgöringstid i genomsnitt utgjort 10 timmar om dagen. Hans genomsnittsavlöning per år för de sista fem åren hade utgjort 2,660 kronor jämte dyrtidstillägg därå enligt för befattningshavare vid reglerade verk gällande grunder. Det torde vara uppenbart, att han efter uppnådd 70 års ålder icke kunde någon längre tid ytterligare användas i högskolans tjänst. Rektor hade ock uppgivit, att han hade för avsikt att låta Pettersson sluta sitt arbete vid högskolan med utgången av juni 1930, vid vilken tidpunkt han skulle innehava en tjänstetid i statens tjänst av 12 år 7 1/2 månader. Då han, enligt vad rektor vitsordat, därunder alltid skött sina sysslor samvetsgrant och utan någon som helst anmärkning, syntes fog förefinnas att åt honom söka utverka någon pension, i all synnerhet som han under sin tjänstgöring vid högskolan icke torde kunnat göra några besparingar för tryggande av sin ålderdom; och finge därför styrelsen, under åberopande av vad sålunda anförts, hemställa till Kungl. Maj:t, i vad mån någon pension kunde beredas Pettersson vid hans entledigande från högskolans tjänst.

Statskontoret yttrar i remissutlåtande den 14 oktober 1929.

Såvitt av handlingarna framginge hade Pettersson blivit anställd i statens tjänst först den 15 november 1917, då han uppnått en levnadsålder av 57 år. Med hänsyn till detta förhållande och till Petterssons jämförelsevis korta anställningstid i statstjänst förefölle det statskontoret synnerligen tveksamt, om tillräckliga skäl kunde anses föreligga att i detta fall bereda pension av statsmedel. I alla händelser ansåge statskontoret att, om pension åt Pettersson befunnas böra utverkas, beloppet borde begränsas till 600 kronor att från allmänna indragningsstaten utgå från och med månaden näst efter den, vari Pettersson entledigades från sin anställning.

¹⁰⁰ Ehuru Petterssons anställningstid i statstjänst är relativt kort, synes mig *Departementschefen* likväl omständigheterna i ärendet motivera framställning till riksdagen, att

pension må beredas honom i den begränsade omfattning, som ifrågasatts av statskontoret.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att arbetaren vid veterinärhögskolan Carl Wiktor Pettersson må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin anställning därstädes, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 600 kronor.

3:o.

*Pension åt
läraren vid
undervis-
ningskurserna
i navigation
för bohus-
länska fiskare
C. E. L.
Carlsson.*

Med utlåtande den 30 augusti 1929 har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län överlämnat en till länsstyrelsen ställd skrivelse, däri sjökaptenen Carl Emil Lorents Carlsson gjort framställning om erhållande av pension såsom t. f. lärare vid undervisningskurserna i navigation för bohuslänska fiskare. Vid länsstyrelsens skrivelse hava fogats utlåtanden i ärendet av lantbruksstyrelsen, fiskeriintendenten i västra distriktet och t. f. inspektören för navigationskurserna.

Till följd av remiss har vidare statskontoret den 16 september 1929 avgivit yttrande i ärendet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat.

Sedan hösten 1902 har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län med bidrag av statsmedel anordnat undervisningskurser i navigation för bohuslänska fiskare, till vilka kurser jämväl länets landsting och hushållningssällskap lämnat bidrag. Såsom lärare vid dessa kurser har länsstyrelsen till och med våren 1914 förordnat förutom Carlsson jämväl annan person, men från och med hösten samma år har Carlsson ensam tjänstgjort såsom lärare vid berörda kurser. Carlsson, som är född den 13 maj 1860 och sålunda i år uppnår 70 års ålder, har, med tillkännagivande att han ämnade från angivna tid lämna befattningen såsom lärare vid dessa kurser, hemställt, att länsstyrelsen måtte utverka, att han vid avskedstagandet bereddes pension.

T. f. inspektören för navigationskurserna för fiskare framhåller, att under de 9 år han varit förordnad såsom inspektör för kurserna hade Carlsson på ett fullt tillfredsställande sätt bibringat eleverna de kunskaper, kurserna voro avsedda att meddela, samt att Carlsson varit mycket intresserad av sin tjänst. Som det kunde förmodas, att Carlsson på grund av sin höga ålder icke kunde någon längre tid få behålla den goda vigör, han fortfarande besatte, syntes det lämpligt, att han vid den önskade tiden finge avgå från sin befattning som lärare vid kurserna samt att, om så kunde ske, någon pension bereddes honom.

Fiskeriintendenten i västra distriktet har under hänvisning till det av t. f. inspektören för kurserna avgivna yttrandet samt till den mycket stora

nytta, navigationskurserna medfört för fiskarebefolkningen, tillstyrkt bifall till framställningen.

Lantbruksstyrelsen yttrar bland annat.

Alltsedan oktober 1902 hade sökanden tjänstgjort såsom lärare vid omfördälda navigationskurser. Hans undervisningstid hade i allmänhet växlat mellan fem och sju månader årligen. Såsom lärare hade han även haft att ombesörja anordnandet av kurserna på de olika fiskelägena i enlighet med länsstyrelsens bestämmande. Hans verksamhet hade alltså varit av ambulatorisk natur, vilket givetvis försvårat hans arbete.

Efter det sökanden uppnått 70 års ålder, torde han icke lämpligen böra förordnas att uppehålla ifrågavarande relativt krävande lärarbefattning.

Med hänsyn till angivna förhållanden och då sökanden varit en skicklig lärare och hans verksamhet uti förevarande avseende varit till stort gagn för fiskarebefolkningen, ville *lantbruksstyrelsen* för sin del tillstyrka, att sökanden erhöles någon pension av statsmedel.

För egen del anför *länsstyrelsen* i huvudsak följande.

Från och med hösten 1902 till och med våren 1912 hade Carlsson tjänstgjort årligen vid 2 navigationskurser. Han hade under denna tid årligen varit sysselsatt ungefär 5 månader. Från och med hösten 1912 till och med våren 1917 hade Carlsson varje läsår upphållit 2 undervisningskurser om vardera 2 månader samt 3—4 föreläsningskurser om vardera 10—20 dagar. Lärarverksamheten hade under denna tid tagit Carlssons tid i anspråk omkring 6—6½ månader årligen. Från och med hösten 1917 hade Carlsson varje läsår varit förordnad som lärare vid 2 undervisningskurser, vardera omfattande omkring 2 månader samt 4 föreläsningskurser, var och en omfattande omkring 20 dagar, vadan han alltså från denna tid i genomsnitt varit sysselsatt något mer än 6½ månader årligen. Kurserna hade med hänsyn till fiskeribefolkningens möjligheter att kunna deltaga i desamma varit förlagda till olika tider under året.

Carlsson hade erhållit särskilt förordnande för varje kurs.

Kungl. Maj:t hade under de senare åren föreskrivit, att kostnaderna för ifrågavarande kurser skulle utgå i huvudsaklig överensstämmelse med följande beräkning:

arvode till lärarna	kronor 1,320
dagavlönning till lärarna inberäknat ersättning för lokal, dess renhållning, lyse och uppvärmning med högst 7 kro- nor 25 öre om dagen för tjänstgöringsdag	» 1,450
lärarnas resekostnad	» 240
kostnad för inköp av material	» 140
arvode till inspektör	» 400
kostnader för inspektörens resor	» 100

Kronor 3,650.

Arvode utginge till Carlsson med ett belopp av 400 kronor för undervisningskurs samt ett belopp av 130 kronor för föreläsningskurs. Dagavlönning utginge med 7 kronor 25 öre för tjänstgöringsdag. Carlsson hade uppgivit, att hans behållna inkomst av verksamhet såsom lärare vid navigationskurserna under de senaste åren uppgått till omkring 2,000 kronor.

Denna lärarverksamhet vore, enligt vad *länsstyrelsen* inhämtat, för närvarande Carlssons enda sysselsättning. Själv uppgåve han, att detta även varit fallet under alla de år, han innehåft förordnande som lärare.

Verkställd utredning hade ock givit vid handen, att Carlsson under år 1928 utöver sin inkomst som lärare vid dessa kurser icke haft annan inkomst än en pension från Strömstads sjömanshus på omkring 200 kronor samt en inkomst av kapital av 232 kronor. Carlsson ägde en fastighet i Strömstad, taxeringsvärderad till 12,700 kronor, vilken fastighet enligt uppgift vore intecknad för 3,000 kronor.

Till ifrågavarande kurser bidroge staten med 1,650 kronor samt länets landsting och hushållningssällskap med tillhoppa 2,000 kronor. Då emellertid uti förenämnda beräkning av kostnaderna ingående arvode till inspektören enbart skulle gäldas av de anslagna statsmedlen, vilket jämväl syntes böra vara förhållandet med kostnaderna för inspektörens resor, bidroge staten till övriga kostnader med allenast 1,150 kronor.

Carlsson, som hittills tjänstgjort såsom lärare vid dessa kurser under sammanlagt 27 år, hade under denna tid fullgjort sina åligganden på ett synnerligen förtjänstfullt sätt. Länsstyrelsen ansåge därför hans tjänstgöring, som varit av stor betydelse för fiskares utbildning i navigation, väl motivera, att han från tid, han icke längre anlätades såsom lärare, av statsmedel bereddades pension.

Enligt här ovan lämnade redogörelse torde Carlssons behållna inkomst av föreliggande uppdrag kunna beräknas till 2,000 kronor om året. Vid bestämmande av storleken av pension torde såsom pensionsunderlag böra beräknas 66.57 procent av förenämnda belopp eller 1,333 kronor 34 öre. Av detta belopp syntes staten böra bidra endast med så stor del, som belöpte på ovan omnämnda statsbidraget å 1,150 kronor av sammanlagda kostnader 3,150 kronor. Med tillämpning av detta beräkningssätt skulle det från staten utgående pensionsbeloppet uppgå till i runt tal 485 kronor.

Pension av statsmedel syntes böra utgå till Carlsson oavsett om landstinget eller hushållningssällskapet för sin del komme att anvisa medel för Carlssons pensionering.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer länsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte utverka, att Carlsson från den tid, efter vilken han icke vidare komme att tjänstgöra såsom lärare vid ifrågavarande undervisningskurser, måtte under sin återstående livstid av statsmedel tilldelas en till 500 kronor avrundad pension.

Statskontoret anför i sitt utlåtande.

Då statskontoret föreställde sig, att lärarbefattningen vid undervisningskurserna i navigation för bohuslänska fiskare icke kunde vara avsedd att utgöra annat än en bisyssla bredvid annan huvudsaklig verksamhet, hyste statskontoret stark tvekan i fråga om beredande av pension för sådan lärarbefattning. Då emellertid handlingarna i ärendet syntes utvisa, att denna befattning för nuvarande innehavaren åtminstone under större delen av den period, varunder han meddelat berörda undervisning, utgjort hans enda förvärvsarbete, ansåge sig statskontoret icke böra motsätta sig, att åtgärd vidtoges i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande framställning. Den föreslagna pensionen å 500 kronor, som syntes böra anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten, torde till beloppet böra avpassas i med tolv jämnt delbart krontal och således bestämmas till 504 kronor.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till Carlssons långa och väl vitsordade tjänstgöring synes mig billigheten bjuda, att han, då han lämnar sin ifrågavarande befatt-

ning, kommer i åtnjutande av någon årlig pension av statsmedel. Även jag anser pensionsbeloppet böra fastställas till 504 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att sjökaptenen Carl Emil Lorents Carlsson må från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträder det honom före uppnådd 70 års ålder senast meddelade förordnande såsom lärare vid undervisningskurserna i navigation för bohuslänska fiskare, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 504 kronor.

4:o.

Med utlåtande den 11 juni 1929 har stuteriöverstyrelsen överlämnat en till styrelsen inkommen skrivelse, däri t. f. chefen för Strömsholms hingstdepå, med förmälan att läkarbefattningen vid hingstdepån borde och kunde indragas, hemställt, att styrelsen måtte taga under övervägande huruvida icke det för medicine licentiaten Nils Fredrik Netzel meddelade förordnandet att tills vidare vara läkare vid depån kunde upphöra den 30 september 1929.

*Pension åt
läkaren vid
Strömsholms
hingstdepå
N. F. Netzel.*

Över framställningen hava infordrade yttranden avgivits den 19 juni 1929 av chefen för ridskolan vid Strömsholm, där Netzel även vore läkare, den 27 juni 1929 av inspektören för kavalleriet, den 24 juli 1929 av statskontoret och den 17 januari 1930 av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, som därvid tillika överlämnat till sjukvårdsstyrelsen i ärendet inkomna yttranden dels från chefen för ridskolan dels ock från chefen från östra arméfördelningen. Sedan fråga därefter uppkommit om beredande av pension åt Netzel såsom innehavare av nämnda läkarbefattning, under förutsättning av att befattningen funnes böra indragas, hava i anledning härav infordrade yttrande avgivits den 4 februari 1930 av stuteriöverstyrelsen, den 12 februari 1930 av direktionen för arméns pensionskassa och den 17 februari 1930 av statskontoret.

Av framställningen *rörande indragning av ifrågavarande läkarbefattning* och de däröver avgivna yttrandena inhämtas i huvudsak följande.

T. f. chefen för Strömsholms hingstdepå anför.

Den av Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 tillsatta kommittén rörande reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden anförde i sitt den 1 februari 1908 avgivna betänkande angående lönereglering för stuteriöverstyrelsen och stuteristaten, att i fråga om tjänstemännen vid hingstdepåerna föreläge i de kommittén tillhandakomna framställningarna från vederbörande depåchefer och stuteriöverstyrelsen icke något annat ändringsförslag i organisatoriskt hänseende, än att chefen för Strömsholms hingstdepå och stuteriöverstyrelsen ifrågasatt, huruvida ej vid nämnda depå läkarvården kunde, på sätt vid Flyinge ägde rum, uppdragas åt någon i trakten bosatt läkare och alltså för framtiden undvaras en på stat anställd läkare.

Kommittén hade ock för sin del funnit av handlingarna bestyrkt, att det ej vidare kunde anses behöfligt att hava för Strömsholms hingstdepå å stat uppförd någon läkarbefattning, utan att med läkarvården lämpligen kunde ordnas å nyssberörda sätt. Ifrågavarande befattning syntes därför böra vid den dåvarande innehavarens avgång indragas och i avvaktan därå uppföras å övergångsstat.

Då frågan om löneroglering för stuteriöverstyrelsen och stuteristaten föredrogs för Kungl. Maj:t i statsrådet den 12 januari 1909 anförde föredragande departementschefen, att det syntes honom vara tvekan underkastat, huru läkarvården vid Strömsholms hingstdepå för framtiden borde ordnas. Å ena sidan torde nämligen, såsom kommittén framhållit, hänsynen enbart till depåpersonalens behov icke med nödvändighet påkalla läkarbefattningens bibehållande å depåns stat. Å andra sidan kunde det ej bestridas, att särskilt för ridskolans räkning det kunde vara av synnerlig vikt att hava en läkare boende på platsen. Sistnämnda skäl föranledde, att enligt departementschefens uppfattning saken bäst ordnades genom att bibehålla läkarbefattningen vid hingstdepån; dock att denna befattning för framtiden endast borde tillsättas medelst förordnande och läkarens kontanta avlöning således endast utgå i form av arvode.

Vad departementschefen sålunda anført blev av Kungl. Maj:t och riksdagen gillat.

År 1923 förelåg ånyo fråga om löneroglering för stuteristaten. Lönerogleringskommittén anförde därvid att, då kommittén åter hade att taga ställning till frågan, huruvida arvode å stat borde i fortsättningen upptagas för en läkare vid Strömsholms hingstdepå, kommittén ansett sig icke kunna frångå den ståndpunkt, vartill kommittén kommit, då frågan om löneroglering för stuteristatens befattningshavare år 1908 förelegat till kommitténs prövning. Kommittén föresloge alltså, att läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå med nuvarande innehavarens avgång indroges samt att befattningen i avbidan härå med bibehållande av de dåvarande avlöningsförmånerna uppfördes å övergångsstat.

Enligt statsverkspropositionen till 1923 års riksdag (nionde huvudtiteln, sid. 81) förklarade sig vederbörande departementschef icke hava något att erinra mot lönerogleringskommitténs förslag; detta förslag blev ock bifallet av Kungl. Maj:t och riksdagen. Läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå vore alltså numera uppförd å övergångsstat och skulle indragas med nuvarande innehavarens avgång.

Då Netzel vore född den 27 september 1869 och alltså innevarande år uppnådde sextio års ålder, syntes frågan om tjänstens definitiva indragning böra tagas under allvarligt överbägende. För Strömsholms hingstdepås personal funnes fortfarande intet trängande behov av en på platsen boende läkare. Efter senaste löneroglering vore fri läkarvård vid depån medgiven allenast för stallpersonalen, omfattande 19 befattningshavare jämte deras familjemedlemmar. Att depåns läkare icke söktes av dem i synnerligen hög grad torde kunna i någon mån bedömas av antalet utav Netzel utfärdade recept, som utgjorde under tiden: 1 juli 1926—30 juni 1927 103 st., 1 juli 1927—30 juni 1928 62 st. och 1 juli 1928—30 mars 1929 51 st.

Av dessa recept hade 61 st. avsett Netzel själv samt hans husfolk.

Behov av läkare på platsen skulle väl närmast göra sig gällande, om olycksfall av svårare art och i större antal inträffade eller behövde befaras. För hingstdepåns personal vore dock detta icke förhållandet. Olycksfallens antal hade dess bättre hittills varit mycket ringa, och faran för dylika un-

der skötseln och handhavandet av depåns hingstar vore icke större än vid stallvården å större egendomar i allmänhet.

De närmast Strömsholm boende läkarna hade sina hemvist i Västerås, Köping och Eskilstuna på respektive 20, 18 och 30 kilometers avstånd från Strömsholm. Genom användande av telefon för påkallande av läkarhjälp samt automobil för läkares fortskaffande från sitt hem till depån kunde läkare vara på platsen inom 45 minuter eiter ett inträffat olycksfall.

Inom samma eller kortare tid kunde den, som råkat ut för ett olycksfall, vara förd till närmaste sjukhus, där i alla händelser större resurser funnes för hastigt och effektivt läkarvingripande än vid depån.

På sätt vid Flyinge hingstdepå och stuteri ägde rum torde avtal kunna träffas med någon av de närboende läkarna att mot ersättning enligt provinsialläkartaxan eller ackord bestrida sjukvården vid depån. Kostnaderna för läkarvården vid Flyinge, varest den till läkarvård berättigade personalen vore mer än dubbelt så stor som vid Strömsholms hingstdepå, hade i medeltal under de fyra senaste åren utgjort 249 kronor årligen.

Att under dessa förhållanden ådraga statsverket avsevärt större utgifter för avlönande av en läkare vid Strömsholms hingstdepå syntes meningslöst. Läkararvodet utgjorde 700 kronor om året, vartill komme tillfällig löneförbättring med 175 kronor (dyrtidstillägg utbetalades f. n. vid ridskolan) samt fri bostad, trädgård och vedbrand. Sammanlagda värdet av avlöningsförmånerna från hingstdepån kunde beräknas till 2,000 kronor, dyrtidstillägg oberäknat.

Redan år 1909 tycktes också den uppfattningen hava gjort sig gällande, att hingstdepån ej hade behov av egen på platsen boende läkare. Det var, såsom av det anförda framginge, allenast hänsynen till ridskolans personal, som föranledde statsmakterna att då bibehålla en läkare å depåns stat. Möjligen rådde därutinnan numera en annan mening, eftersom Kungl. Maj:t och riksdagen såsom ovan erinrats beslutat, att läkarbefattningen skulle indragas med nuvarande innehavarens avgång. De sedan år 1909 betydligt förbättrade kommunikationsförhållandena och därav ökade möjligheterna att erhålla snabb läkarhjälp ävensom det numera mycket begränsade elevantalet vid skolan hade även för ridskolan minskat behovet av läkare på platsen.

Slutligen kunde i detta sammanhang framhållas att, därest andra militära eller medicinska myndigheter skulle hysa en i detta avseende avvikande uppfattning, borde i dylikt fall åtgärder vidtagas för att överflytta alla kostnaderna för läkares avlönande till ridskolans stat. Att med utgifter därför tynga hingstdepåns stat, då behov därav icke förefunnes, syntes ej böra ifrågakomma.

Då indragning av läkarbefattningen vid hingstdepån alltså kunde och borde äga rum, vore frågan allenast, när indragningen skulle ske. Billigheten fordrade, att Netzel erhöle meddelande om förordnandets upphörande i så god tid, att han hunne anskaffa annan bostad och i övrigt ordna för sig, innan han måste lämna hingstdepån. Entledigandet borde alltså sättas i samband med inträffande laga fardag, och torde kunna ske den 30 september 1929.

Stuteriöverstyrelsen yttrar i denna fråga.

För egen del ansåge stuteriöverstyrelsen, i likhet med t. f. depåchefen, att förordnandet för Netzel att vara läkare vid hingstdepån borde upphöra, så snart lämpligen kunde ske. Läkarvården för den fötliga perso-

nal vid Strömsholms hingstdepå — 19 befattningshavare jämte deras hemmavarande familjemedlemmar — som ännu vore berättigade till fri sjukvård, kunde utan allt tvivel bestridas med betydligt mindre kostnader för statsverket än genom att hava en särskild förordnad läkare på platsen. Stuteriöverstyrelsen vitsordade i detta avseende t. f. depåchefens vid Strömsholms hingstdepå uppgift, att läkarvården vid Flyinge hingstdepå och stuteri med dess ungefär dubbelt så talrika, till fri sjukvård berättigade personal droge en kostnad av i medeltal 250 kronor om året, under det att Strömsholms hingstdepås kostnader för avlöning och bostad m. m. åt Netzel kunde beräknas till omkring 2,000 kronor om året.

Chefen för ridskolan anför i fråga om ordnandet av sjukvården vid skolan:

Jämlikt föreskrifterna i reglementet för ridskolan (Sv. förf.-saml. nr 199/1922, § 8) upprätthölles befattningen såsom läkare vid skolan av den vid Strömsholms hingstdepå anställde läkaren.

Den personal, som på den grund vid skolan vore berättigad till fri läkarvård, utgjordes av:

chef, lärare m. fl.	7
elever	14
e. o. befattningshavare	10
manskap, fast anställda, omkring	9
värnpliktige, omkring	30

Summa omkring 70.

För bestridande av denna läkarvård åtnjöte hingstdepås läkare från fjärde huvudtiteln

arvode	kronor	930
dyrtidstillägg (gemensamt för båda institutionerna) år 1928 »		462

Summa kronor 1,392,

varjämte sagda läkare, för att närvara vid vissa skolans övningar, betingade sig honorar, utgående av statsmedel,

och år 1928 uppgående till	kronor	200
----------------------------------	--------	-----

Summa för år 1928 kronor 1,592.

Den fria läkarvården bestredes emellertid endast å läkarens mottagningsrum eller vid behov i vederbörandes bostad, varvid bilskjuts för eventuellt besök hos på Strömsholms slott inkvarterad personal skulle bekostas av ridskolan.

Läkaren kunde således icke beordras närvara vid några av skolans övningar, utan måste, vid tillfällen då sådant ansåges oundgängligen erforderligt, särskild uppgörelse därom träffas.

Vid beräklandet av kostnaderna för sjukvårdens bestridande vid skolan finge emellertid även tagas i betraktande, att för närvarande i regeln endast de relativt enklare sjukdomsfallen — sedan de av läkaren vid skolan konstaterats — även behandlades vid densamma; även remitterades till olika sjukvårdsanstalter, företrädesvis lasarettet i Västerås, varvid transport- och sjukvårdskostnader i flertalet fall författningsenligt gäldades av statsverket.

Såsom från ridskolan vid upprepade tillfällen framhållits torde det sätt,

på vilket hälso- och sjukvårdstjänsten vid skolan sålunda vore ordnad, icke kunna anses vara för tjänsten i övrigt vid skolan tillfredsställande.

Ehuru det måste anses vara för skolan fördelaktigt att hava läkare på platsen, måste chefen för ridskolan dock såsom sin åsikt framhålla, att denna läkare, därest hälso- och sjukvården skulle kunna ordnas på ett för skolan fullt nöjaktigt sätt, borde vara uppförd på ridskolans stat och ställd under skolchefens befäl.

Därest så icke kunde ske, torde säkerligen sagda hälso- och sjukvård kunna bestridas genom avtal med närboende läkare på ett för personalen vid ridskolan lika betryggande och för statsverkets icke dyrbarare sätt.

På grund av det anförda framhölles, att från ridskolans sida hinder icke kunde anses föreligga för att nu indraga läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå.

Inspektören för kavalleriet förklarar sig helt gilla de av chefen för ridskolan anförda synpunkterna i fråga om läkarvårdens ordnande vid skolan samt finner sig icke hava något att invända mot den föreslagna indragningen av läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå.

Statskontoret förklarar sig icke hava något att erinra mot att Netzels förordnande att tillsvidare vara läkare vid Strömsholms hingstdepå indrages från och med den fardag, som infaller näst efter tre månader från den dag, då beslut om förordnandets upphörande delgivits Netzels.

Vid sitt till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse avgivna yttrande har *chefen för ridskolan* fogat vissa uppställningar rörande antalet sjukdomsfall vid ridskolan under tiden från och med den 1 september 1926 till och med den 1 december 1929 samt framhåller med ledning härav, att medelkostnaderna för av Netzels behandlade fall vore under tiden 1 september 1926—15 juli 1927 22 kronor 45 öre, under tiden 1 september 1927—1 september 1928 29 kronor 60 öre och under tiden 1 september 1928—20 juli 1929 24 kronor 40 öre. Chefen för ridskolan tillägger.

Därvid vore att märka, att i de fall, då patienten icke personligen inställt sig i läkarens mottagningsrum, denne debiterat och erhållit ersättning för färd med taxeaomobil.

Vid ett bedömande av de sannolika kostnaderna för sjukvården vid ridskolan, därest läkare vid hingstdepån icke funnits, torde följande synpunkter vinna beaktande.

Åkommornas art och i regel korta varaktighet utvisade, att i ett icke ringa antal fall å annan ort bosatt läkare kunnat giva sina föreskrifter efter konsultation per telefon. Ofta nog inträffade flera sjukdomsfall samma dag, vilket nedbringade färdkostnaderna. Slutligen borde bemärkas, att vid sjukdoms- och olycksfall, vilka krävt vård av annan läkare eller lasarettsvistelse, Netzels ingripande inskränkt sig till att sjuk- och friskskriva patienten.

Chefen för östra arméfördelningen anför i sitt yttrande till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse.

Av remisshandlingarna framginge, att läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå för närvarande avlönades med 700 kronor jämte extra tillägg 175 kronor samt bostad m. m., som beräknades till 1,125 kronor. summa 2,000 kronor; samt läkarbefattningen vid ridskolan å Strömsholm

med 930 kronor + dyrtidstillägg 463 kronor jämte för närvaro vid vissa övningar 200 kronor, summa 1,592 kronor.

Läkarens arvode utgjorde således för närvarande 3,592 kronor.

Under hand gjord undersökning hade med visshet visat, att legitimerad läkare funnes, som förbunde sig att upprätthålla nämnda båda tjänster i enlighet med en vid yttrandet fogad promemoria för ett årligt arvode av 1,600 kronor jämte 8 kronor i ersättning för varje resa till Strömsholm — i handbrev beräknade chefen för ridskolan kostnaden för dylika resor till högst 200 kronor — således högst 1,800 kronor.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse framhåller att, därest den nuvarande organisationen av hingstdepåens sjukvård upphävdes, från sjukvårdsstyrelsens sida i sak intet vore att erinra mot ett ordnande av sjukvården i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i chefens för ridskolan till sjukvårdsstyrelsen avgivna yttrande. En förutsättning vore givetvis, att reglementet för ridskolan ändrades.

Av yttrandena i fråga om pension åt Netzel inhämtas huvudsakligen följande.

Stuteriöverstyrelsen anför:

Stuteriöverstyrelsen finge meddela: att Netzel vore född den 27 september 1869; att han avlagt medicine licentiatexamen vid Karolinska medico-kirurgiska institutet den 28 november 1908; att han dessförinnan dels under tiden den 1 oktober 1896—31 mars 1897 tjänstgjort såsom underläkare vid allmänna garnisonssjukhuset, dels den 28 april 1897 antagits till fältläkarstipendiat av andra klassen, dels ock den 27 april 1898 antagits till läkarstipendiat vid flottan, från vilken senare befattning han entledigades den 19 april 1905; att, sedan Netzel enligt medicinalstyrelsens förordnanden tjänstgjort såsom extra distriktsläkare i flera särskilda läkardistrikt ävensom vid åtskilliga tillfällen uppehållit läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå och vid ridskolan, han den 28 februari 1910 förordnats att tillsvidare vara läkare vid Strömsholms hingstdepå och samma år jämväl anställdes såsom läkare vid ridskolan, vilka befattningar han allt sedan dess innehaft; att han därjämte bestritt befattning såsom läkare vid Utnäslöts remontdepå från år 1910 till år 1926, då denna befattning indrogs; att han för sin tjänst såsom läkare vid hingstdepån, alltsedan han tillträtt densamma, åtnjute ett arvode av 700 kronor om året jämte fri bostad med trädgård och fritt bränsle, vartill numera komme tillfällig löneförbättring med 175 kronor om året, vadan hans sammanlagda löneinkomster vid hingstdepån kunde beräknas till 2,000 kronor; samt att han enligt vad som inhämtades av chefens för östra arméfördelningen vid remissakten fogade yttrande åtnjote ersättning från ridskolan med sammanlagt 1,592 kronor, däri inberäknat dyrtidstillägg med för närvarande 463 kronor å sammanlagda beloppet av den från hingstdepån och den från ridskolan utgående kontanta avlöningen.

Stuteriöverstyrelsen finge slutligen anmäla, att styrelsen icke hade något att erinra mot, att Netzel vid upphörandet av hans förordnande såsom läkare vid Strömsholms hingstdepå erhöle pension från allmänna indragningsstaten med belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt föreslå riksdagen.

Direktionen för arméns pensionskassa meddelar, att enligt nu gällande pensionsbestämmelser någon tjänstepension från arméns pensionskassa icke kunde beredas Netzel i dennes egenskap av läkare vid ridskolan å Strömsholm. Dylik pension vore endast medgiven beställningshavare å ordinarie stat, men Netzel hade i egenskap av läkare vid ridskolan åtnjutit allenast arvode av statsmedel.

Statskontoret anför slutligen:

Under förutsättning att läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå och den därmed förenade befattningen såsom läkare vid ridskolan indroges, syntes befattningarnas nuvarande innehavare, vilken vore 60 år gammal och — efter att tidigare hava innehaft åtskilliga förordnanden i statstjänst — alltsedan den 1 mars 1910 uppehållit förenämnda läkarbefattningar samt tillika under tiden 1910—1926 varit läkare vid Utnäslöts remontdepå, böra erhålla någon pension av statsmedel. Med hänsyn till de arvoden och förmåner i övrigt, som Netzel åtnjöte såsom tjänsteläkare, samt i ärendet eljest föreliggande omständigheter torde ett pensionsbelopp i detta fall av 2,400 kronor kunna anses skäligt.

Statskontoret hemställde alltså, att det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att Netzel måtte från och med månaden näst efter den, vari han entledigades från läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå och den därmed förenade befattningen såsom läkare vid ridskolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 2,400 kronor.

I likhet med samtliga i ärendet hörda myndigheter anser jag läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå och den därmed förenade befattningen såsom läkare vid ridskolan böra indragas. Emellertid synes det vara med billighet överensstämmande att Netzel, vilken sedan den 1 mars 1910 efter förordnande uppehållit befattningarna och som fyllt 60 år, vid befattningarnas indragande erhåller någon pension av statsmedel. På av statskontoret anförda skäl synes mig pensionsbeloppet böra bestämmas till 2,400 kronor för år.

*Departements-
chefen.*

Sedan riksdagens beslut i pensionsfrågan föreligger, torde jag ånyo få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om indragande av ifrågavarande läkarbefattningar.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att — under förutsättning att läkarbefattningen vid Strömsholms hingstdepå och den därmed förenade befattningen såsom läkare vid ridskolan indrages — medicine licentiaten Nils Fredrik Netzel må från och med den dag, då beslutet om indragningen träder i tillämpning, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 2,400 kronor.

Kungl. Maj:ts proposition Nr 225.

Vad föredragande departementschefen sålunda under punkterna 1:o—4:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition i ämnet skall till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Joh:s Thygesen.
